

In oktober 2005 vergezelde ik de leden van het KPN schaakteam naar de schaakolympiade voor bedrijven bij het Kadaster in Apeldoorn. Begin dat jaar was ik bij KPN na de zoveelste reorganisatie met een gouden handdruk vertrokken zodat ik zelf niet meespeelde. Ik beperkte mij die dag tot toekijken en het spelen van enkele simultaanpartijtjes tegen IM Sipke Ernst (Dokkum, 1979; zie de foto). Ik was op dat moment zijn enige tegenstander zodat Sipke steeds snel zette en ik wat langzamer. Als ik het mij goed herinner verloor ik twee partijtjes en hield er een remise. Na afloop vroeg ik Sipke wanneer hij dacht grootmeester te worden. Hij vertelde mij dat toen hij in 1999 schaakmeester werd iedereen ervan overtuigd was dat de titel van grootmeester niet lang op zich zou laten wachten. Dat viel tegen. De een na de andere schaker ging hem voor: Dennis de Vreugt (2000), Harmen Jonkman (2002), Daniël Stellwagen (2004), Jan Smeets (2004), Karel van der Weide (2004), Zhaoqin Peng (2004) en Erwin l'Ami (2005) en daarna ook nog Jan Werle (2006) en Yge Visser (2006). Pas in 2007 werd hij grootmeester. Toen de ban gebroken was ging het crescendo met hem en in januari 2012 had hij een toprating van 2606. Een absoluut hoogtepunt in zijn schaakcarrière was het NK schaken van 2017. Pas in de barrage om de kampioenstitel moest hij in Loek van Wely zijn meerdere erkennen.

Aan mijn gesprek met Sipke Ernst moest ik terugdenken toen Robby Kevlishvili (Zoetermeer, 2001; zie de foto), die bij de schaakvereniging Promotie zijn eerste stukken op het schaakbord verzette, vorig jaar grootmeester werd, zie Schaakmagazine 128/#4, 8-2021. Dat was vijf jaar nadat hij de meester titel veroverde. Het deed bij mij de vraag rijzen hoelang al die andere Nederlandse (W)GMs er over deden om deze titel nadat ze meester geworden waren te verwerven, zie tabel 1 voor de resultaten van mijn onderzoek. Deze lijst telt de namen van 50 gunstelingen van Caïssa, dit inclusief onze volgende drie grootmeesters Thomas Beerdsen, Liam Vrolijk en Eline Roebers. Dit komt neer op één (W)GM per 349.000 inwoners. Het op straat tegenkomen van een schaakgrootmeester kunnen we dus vergelijken met het vinden van een naald in een hooiberg.

Anish Giri en Eline Roebers staan op de top van deze Nederlandse apenrots. Zij scoren allebei nul jaar voor de periode tussen de meester en grootmeester titel. Anish maakte in 2009 in Wijk aan Zee in een keer de sprong van FIDE meester naar IGM, zie New in Chess 2009/#2, terwijl ik verwacht dat Eline dit jaar nog de IM titel, ze heeft al twee meesterresultaten achter haar naam staan en haar rating nadert de 2400, toegekend zal worden. Ik teken hierbij aan dat de IM titel hoger aangeschreven staat dan de WGM titel. Mijn vermoeden is dat Eline in de voetsporen van Judit Polgár wil treden en de titels voor vrouwen links laat liggen.

Zij worden op de voet gevolgd door Ivan Sokolov, Sergei Tiviakov en Lucas van Foreest die er een jaar voor nodig hadden om na de IM titel de IGM titel toegekend te krijgen. Na hen volgen 11 schakers die er twee jaar over deden en 9 die er drie jaar voor nodig hadden, zie tabel 2.

Verschil (Jaren)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	x	x	19
Aantal	2	3	11	9	6	8	2	0	1	2	1	2	2	0	0	1

Tabel 2. Aantallen (W)GMs als functie van het aantal jaren na het behalen van de (W)IM titel.

Veel interessanter is de andere kant van het spectrum. Aan die kant moest er voor elk resultaat gebikkeld worden. Het is de kant van bloed, zweet en tranen. Zo'n twintig procent van de meesters die uiteindelijk grootmeester werden deed er zes jaar of langer over. Ik noem de namen van deze onverzettelijken: Yge Visser (6 jaar), Karel van der Weide (6 jaar), Sipke Ernst (8 jaar), Zhaoqin Peng (9 jaar), Martijn Dambacher (9 jaar), Paul van der Sterren (10 jaar), Erika Sziva (11 jaar), Maarten Solleveld (11 jaar), Hans Ree (12 jaar), Ruud Janssen (12 jaar) en Corry Vreeken (19 jaar).

Corry Vreeken was 59 jaar oud toen ze door de FIDE tot 'Woman Honorary Grandmaster' benoemd werd. In 2007 werd ze voor het schaaktijdschrift *Matten #7* door Dirk Jan ten Geuzendam geïnterviewd. Een interview waarin ze overkomt als een sympathieke vrouw. Als schaakster bereikte ze grote hoogten. Zo kroonde ze zich vijf keer tot kampioene van Nederland.

Ruud Janssen stamt net als Erik van den Doel, Sipke Ernst, Maarten Solleveld en Martijn Dambacher uit het topjaar 1979. Studie en werk waren een sta-in-de-weg voor zijn GM-normen, zie het artikel 'Ruud Janssen grootmeester' van de hand van Johan Hut op schaaksite.nl. Ruud moest nadat hij schaakmeester werd 12 jaar op de grootmeester titel wachten.

Een apart verhaal is Hans Ree. Na Max Euwe (1901-1981), Hein Donner (1927-1988), Jan Timman en Genna Sosonko was hij onze vijfde grootmeester (de zesde als we Lodewijk Prins (1913-1999) invoegen). In *Hartversterkende schimpscheuten. Een selectie uit 15 jaar Schaakbulletin* (1985) van Alexander Münnighoff staat een interview met Ree van de hand van Martijn Smit over zijn ene grootmeesterresultaat en negen op het nippertje gemiste grootmeesterresultaten. Grootmeester worden was een martelgang die 12 jaar duurde. Hoeveel pech kan iemand hebben. Hij had 5 jaar eerder grootmeester kunnen zijn als de KNSB zijn werk goed gedaan had.

Voor wie wil weten hoe je op pure wilskracht grootmeester wordt raad ik aan om het boek *Zwart op Wit. Verslag van een schakersleven* (2011) van Paul van der Sterren te lezen. Allerlei hem "kenmerkende tactische onoplettendheden" en krankzinnige zetten, b.v. 53...Lxf3?? in zijn partij tegen John Nunn tijdens de schaakolympiade van Thessaloniki in 1978, verhinderden dat hij niet al veel eerder Paul G.M. werd. Nu moest hij er na het behalen van zijn IM titel 10 jaar op wachten. Daarna liet Paul ons allen zien dat de wonderen de wereld nog niet uit zijn. In 1994, een luttele vijf jaar later, plaatste hij zich voor het kandidatentoernooi waarin Gata Kamsky (ja, ik was er in Wijk aan Zee bij toen zij elkaar bestreden) hem de voet dwars zette.

En dan zijn er nog de afvallers. De meesters die grootmeester wilden worden maar het niet werden. Voor een aantal van hen was kampioen van Nederland worden gemakkelijker dan grootmeester worden. Ik noem enkele namen: IM Frans Kuijpers, Eddie Scholl, IM Coen Zuidema, IM Gert Ligterink, IM Rudy Douven, IM Rini Kuijf, WIM Erika Belle, WIM Heleen de Greef, WIM Jessica Harmsen, WIM Anne-Marie Benschop, WIM Iwona Bos-Swiecik, en WIM Lisa Schut. In Arosa, tijdens het Europese Kampioenschap voor telecom- en postbedrijven in 2003, vroeg ik aan IM Mark van der Werf of hij nog voor de grootmeester titel ging. Dat deed hij niet. Hij vertelde mij dat elke schaker op een bepaald moment zijn plafond bereikt. Voor Mark was dat een rating die tussen de 2400 en 2450 fluctueerde en de daarbij behorende IM titel.

Waar staat Zoetermeer (125.000 inwoners) voor wat betreft schaaktitels? Zoetermeer doet het niet slecht vind ik want sv Promotie telt één GM, Robby Kevlishvili, en twee FMs, Eelco Kuijpers en Bernard Bannink, zie mijn artikel [Spooktoernooien](#) in de Promoot 53/#4, 6-2005, terwijl onze zusterclub sv Botwinnik één IM voortbracht, Arthur Pijpers. Niet gek voor zo'n klein stadje.

# NED 2/22	Naam	Geb.Jaar	Titel	Rating	(W)IM	(W)GM	Vershil
1041	Vreeken, Corry	1928	WGM	2080	1968	1987	19
23	Sosonko, Genna	1943	GM	2520	1974	1976	2
147	Ree, Hans	1944	GM	2296	1968	1980	12
17	Timman, Jan	1951	GM	2533	1971	1974	3
43	Sterren van der Paul	1956	GM	2462	1979	1989	10
62	Van der Wiel, John	1959	GM	2390	1979	1982	3
40	Visser, Yge	1963	GM	2465	2000	2006	6
35	Nijboer, Friso	1965	GM	2463	1988	1993	5
391	Sziva, Erika	1967	WGM	2217	1989	2000	11
7	Sokolov, Ivan	1968	GM	2591	1986	1987	1
103	Peng, Zhaoqin	1968	GM	2345	1995	2004	9
5	Piket, Jeroen	1969	GM	2624	1986	1989	3
5	Van Wely, Loek	1972	GM	2613	1990	1993	3
9	Reinderman, Dimitri	1972	GM	2576	1993	1998	5
12	Tiviakov, Sergei	1973	GM	2567	1990	1991	1
57	Weide van der Karel	1973	GM	2421	1998	2004	6
244	Lanchava, Tea	1974	IM	2225	1997	2001	4
66	Jonkman, Harmen	1975	GM	2386	2000	2002	2
8	Doel van den Erik	1979	GM	2585	1995	1998	3
16	Ernst, Sipke	1979	GM	2537	1999	2007	8
18	Janssen, Ruud	1979	GM	2527	1999	2011	12
24	Solleveld, Maarten	1979	GM	2495	2001	2012	11
29	Dambacher, Martijn	1979	GM	2483	2005	2014	9
70	De Vreugt, Dennis	1980	GM	2383	1998	2000	2
14	Werle, Jan	1984	GM	2550	2001	2006	5
4	L'Ami, Erwin	1985	GM	2621	2003	2005	2
13	Smeets, Jan	1985	GM	2563	2002	2004	2
321	De Jong-Mühren, Bianca	1986	WGM	2249	2004	2007	3
8	Stellwagen, Daniël	1987	GM	2605	2002	2004	2
30	Brandenburg, Daan	1987	GM	2482	2007	2011	4
11	Pruijssers, Roeland	1989	GM	2570	2007	2012	5
20	Swinkels, Robin	1989	GM	2508	2007	2009	2
130	Werle-Paulet, Iozefina	1989	WGM	2312	2005	2009	4
15	Spoelman, Wouter	1990	GM	2544	2006	2009	3
23	Burg, Twan	1990	GM	2501	2010	2015	5
96	Guramishvili, Sopiko	1991	IM	2383	2007	2009	2
26	Klein, David	1993	GM	2492	2012	2014	2
121	Haast, Anne	1993	WGM	2324	2010	2015	5
1	Giri, Anish	1994	GM	2771	2009	2009	0
3	Kampen van Robin	1994	GM	2658	2009	2011	2
19	Ten Hertog, Hugo	1994	GM	2524	2016	2020	4
3	Bok, Benjamin	1995	GM	2624	2010	2014	4
20	Beerdsen, Thomas	1998	[GM]	2508	2017	[2022]	5
2	Van Foreest, Jorden	1999	GM	2714	2014	2016	2
6	Warmerdam, Max	2000	GM	2600	2018	2021	3
10	Van Foreest, Lucas	2001	GM	2572	2017	2018	1
25	Kevlishvili, Robby	2001	GM	2494	2016	2021	5
21	Schoppen, Casper	2002	GM	2503	2017	2020	3
32	Vrolijk, Liam	2002	[GM]	2476	2018	[2022]	4
116	Roebers, Eline	2006	[IM]	2331	[2022]	[2022]	0

Tabel 1. De 50 Nederlandse (W)GMs per 1 februari 2022 (gesorteerd op geboortejaar).